

Kroonika

Rahvusvaheline doktorikool Kuressaares

15.-20. jaanuarini oli Kuressaares energia ja geotehnika doktorikooli järjekordne üritus koondnimega "Kuressaare 2007", mis ühendas endas nii rahvusvahelise sümposiooni kui ka doktorantide koolituse. Organiseerimise põhiraskus oli Tallinna Tehnikaülikooli energeetikateaduskonna elektri-ajamite ja jõuelektroonika instituudil.

Energia- ja geotehnika doktorikool on seitsme Euroopa ülikooli ja kahe Eesti ettevõtte osalusel ühisprojekt, mis algas 2005. aasta sügisel ja kestab kuni 2008. aasta suveni. Projekti vedaja on Tallinna Tehnikaülikool ning partneriteks Riia, Kaunase, Helsingi ja Aalborgi Tehnikaülikoolid, samuti Gdynia Mereakadeemia ning Eesti Maaülikool, ettevõtetest Eesti Energia AS ja Eesti Põlevkivi AS. Projekti toetab Euroopa Liit ja selle rahastamist Eestis summas 7,12 miljonit krooni koordineerib SA Innove.

Energia- ja geotehnika doktorikool edendab doktoriope loengute, seminaride, rahvusvaheliste teaduskonverentside ning ühisuuringute vormis. Ühised üritused ühendavad doktorante, professoreid ja insenere, tekkivad kontaktid soodustavad rahvusvahelist suhtlust ning kogemuste vahetamist.

Rahvusvahelise sümposiooni töös osales tänavu 45 doktoranti neljast erinevast ülikoolist. Doktorantidele esines ettekannete, loengute ja teadustöö tulemustega kaksteist professorit kaheksast erinevast ülikoolist ning ettevõttest. Loengute ja teaduslike ettekannete põhiteemad olid seotud põlevkivi kaevandamise, soojus- ja elektrienergia tootmise, ülekande ning kasutamisega tööstuses ja transpordis. Esitati ka uurimistulemusi jõuelektroonikaseadmetest ja elektrimasinatest.

Lisaks ürituse ametlikele osavõtjatele osales sümposioonil aktiivne rühm TTÜ energeetikateaduskonna vilistlasi.

Koolituskursus töötutele elektrikutele

22. jaanuaril algas Tallinna Tehnikaülikooli elektri-ajamite ja jõuelektroonika instituudis töötute elektrikute esimese grupi koolituskursus. Projekti sihtgrupp on töötud, kes on kunagi elektrialal oskused juba omandanud, kuid kellele pakutakse koolitust uue eriala saamiseks või täiendõppeks varem omandatud erialal ja sellega tööturule naasmiseks.

Koolitus on võimalik Euroopa Sotsiaalfondi vastava projektiga ja osavõtjatele tasuta. Registreerimine Tööturuameti regionaalse büroo kaudu. Kahe aasta jooksul on plaanitud koolitada kolm gruppi.

Väljaõpe algas kuuekümnendat aastat kestava projektiga ja osavõtjatele tutvustava kursuse ja sissejuhatusena energiatehnikasse, millega anti ülevaade elektriala tänapäevast ja tulevikusuundumistest. Järgneb kolmekuuline põhiõpe, kus saadakse elektritöödeks vajalikke teadmisi ja praktilise töö oskusi.

Mai alguses suunatakse õppurid kuuajalisele praktikale Eesti tuntu- matesse elektritööstustesse. Koolitus lõpeb kutseksamiga ja edukale lõpetajale annab Eesti Elektritööstuse Ettevõtjate Liidu (EETEL) kutsekomisjon kutse. Kvalifikatsiooni omandanud elektrikutele tagab EETEL töö ühes oma 110st liikmesettevõtetest.

Projekti partnerid on Eesti Elektritööstuse Ettevõtjate Liit ja Tööturuamet, koolituspartnerid ABB AS, Arpen Elekter OÜ, Esvika Elekter OÜ, Harju Elekter AS, KH Energia-Konsult AS.

Geoloogia Instituut 60

Rida endisi Eesti Teaduste Akadeemia instituute tähistab tänavu oma kuuekümnendat tööaastat, nende hulgas praegune TTÜ Geoloogia Instituut, mis loodi Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega 5. aprillil 1946.

Tegelik töö algas järgmise aasta alguses, kui tollase ENSV Tööstuse Teadusliku Uurimise Keskinstituudi maavarade osakonna töötajad eesotsas äsja akadeemikuks nimetatud Artur Luhaaga viidi üle uude instituuti. Mõni tuli veel juurde, ja nii oli 1947. a lõpul GI-s 28,5 töötajat, nende hulgas kaks doktorit ja neli kandidaati. Kui võrd sel ajal puudus Eestis geoloogiline teenistus, siis suur enamus tööst oli puhtpraktiline maardlate ja maavarade uuring.

Hoolimata teadlaskaadri puudumisest julges direktor Luha kohe alguses kavandada rakendus-uuringute kõrvale ka töiste alusuuringute põhisuunad ning neid hakati samm-sammult ellu viima koos noore kaadri tulekuga Tartu Ülikooli lõpetanute hulgast. Kiire areng toimus 1950. teises pooles ja 1960. aastatel, kui direktorina juhtis instituuti akadeemik Karl Orviku. Saavutati hea teadusuuringute tase, mis andis võimaluse eirata Hruštšovi plaani muuta paljud akadeemilised geoinstituudid ametkondlikeks asutusteks. Järgneval perioodil, kui instituut

ti juhtis allakirjutanu, jätkus instituudi kasv ning varasemast enam pöörati taas tähelepanu maavarade ja põhjavee uurimisele, seda eriti NL teaduse- ja tehnikakomitee rahade toel. Korduvalt planeeriti instituudile uue hoone ehitamist, kuid see jäigi sooviks kuni möödunud aastani. 1990-1999 juhtis instituuti Rein Vaikmäe, kellel tuli lahendada teadusreformi käigus kolm suurt ülesannet: nn Rootsi evalveerimise tulemuste alusel likvideerida rakenduslikud uurimissuunad, vallandada pisut üle poole koosseisust, kuid säilinud ja teaduslikult tugevnenud GI viia 1997 Tallinna Tehnikaülikooli katuse alla. Sellega algas uus etapp instituudi arengus, mida suunas algul akadeemik Anto Raukas ja alates 2001 prof Alvar Soesoo.

Nendel aastatel on järjepanu tihenend GI integratsioon TTÜ tegemistesse nii teaduse kui ka õpetamise poolelt, kuigi selles osas on veel palju teha. Viimaste aastate suurim progress on toimunud kahtlemata infrastruktuuri arengus. Ehitati uus maja koos kollektsioonide hoidlaga ja laborid IV korpuses rea uusimate seadmetega. Pole kahtlust, et need muutused kajastuvad varsti ka uutes teadustulemustes ja arendusprojektides.

Dimitri Kaljo

TTÜ Geoloogia Instituudi 60. aastapäevale pühendatud üritused 16. veebruaril 2007, Tallinnas, Ehitajate tee 5.

10.00. Uute ruumide pidulik avamine, tutvumine maja, laborite ja töötajatega.

11.00. Konverents "Maa-teadused ja ühiskonna teadmised".

• *Maa süsteemi teadused: globaalprobleemid ja globaalne teadus.* Rein Vaikmäe, Tallinna Tehnikaülikool.

• *Geologic time – the fourth dimension we can comprehend?* Tapani Rämö, Helsingi Ülikool.

• *Kohanemine aja looga: näiteid loodusteadustest.* Volli Kalm, Tartu Ülikool.

• *Collections data and management in the Geological Sciences.* Michael G. Bassett, Walesi Muuseum, Cardiff.

12.30. Vaheaeg

13.15. Konverents jätkub.

• *Geoloogia Instituudi 60 aastat.* Dimitri Kaljo, TTÜ Geoloogia Instituut.

• *Kaua tehtud kaunike.* Film. Mati Viiul, TTÜ Geoloogia Instituut.

• *Vaatega tulevikku: maa-teadused Tallinna Tehnikaülikoolis.* Alvar Soesoo, TTÜ Geoloogia Instituut.

14.30 Avatud mikrofoni

Prantsuse suursaadik Daniel Labrosse tegi 24. jaanuaril külaskäigu Tallinna Tehnikaülikooli. Saadik kohtus visiidi käigus TTÜ rektori Peep Sürjega ning külastas ka osa Tehnopolis eesrindlikematest laboritest ja ettevõtetest.

Loe ...

• **Koolituskursus töötutele elektrikutele** Lk 1

• **Prorektor Rein Vaikmäe: Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiat** Lk 2

• **Jakob Kübarsepp 60** Lk 3

• **TalveAkadeemia tuleb** Lk 3

• **Mõttevahetuseks suur- ja väiketähtedest** Lk 3

• **Tehnoloogiaveeb avanes** Lk 4

• **Tehnikaülikool harrastusspordis parim kõrgkool** Lk 4

Avaveerg

Strateegiast ja otsustamisest

Eestis käivitunud Riigikogu valimiskampaania taustal tuleb meie ülikoolil nagu teistelgi avalik-õiguslikel ülikoolidel mõelda eeskätt sellele, et tagada oma õppe- ja teadustööga riigi ja ühiskonna dünaamiline areng ning rahva üha paranev, euroopalikumaks muutuv heaoluline. Paljud olulised märksõnad selleks on Eesti teadus-arendustegevuse ja innovatsiooni strateegia dokumendis "Teadmistepõhine Eesti 2007-2013", mida meie tänases lehes tutvustab TTÜ teadusprorektor professor Rein Vaikmäe.

Samal teemal kõneles ta jaanuaris TTÜ professorite kogu ees, andes ainet elavaks mõttevahetuseks. Kindlasti tasuks just sellest strateegiast lähtuda ka eraldamaks enda jaoks teri sõkaldest erakondade valimisplatvormi kaaludes. Strateegiad ega arenduskavad üksi ei muuda kuidugi meie elu paremaks, selleks tuleb leida ka nende teostajaiks usaldusväärsed ja arukad rahvaesindajad. See saab võimalikuks vaid siis, kui valima läheb võimalikult palju meie kodanikke, eriti aga noori ja üliõpilasi.

Mõistab ju aja nõudeid kõige paremini just noor põlvkond ning temal on ka õigus ja kohustus teha meie homset mõjutavaid otsuseid. Täna üliõpilased kujundavad tulevikus kogu rahva käekäiku, praegu tehtavad otsused rajavad aga lähtealuse tulevastele võimalustele kogu rahva elu ja saatust konstruktiivselt suunata.

Seepärast tuleks kõigil meil minna valima ja valida eelkõige neid, kelle sõnu on nende teod ka kinnitanud. Valimistel ei otsustata mitte ainult oma maa ja rahva, vaid ka oma lähedaste ning lõpuks iseenda saatuse üle. Seda otsustamist ei saa jätta kellegi teise hoolde, eriti kui otsus on teadlikult tehtud ja selle taga on enda ja oma rahva tuleviku pärast muretsete teadlik, haritud inimene.

Ülikool & Ühiskond

IT Kolledži uue maja valmimine on jälgitav

IT Kolledži uue õppehoone ehitus on alanud ning jälgitav veebis veebikaamera kaudu, mida saab seirata aadressil: http://www.itcollege.ee/kolledz/uus_maja/

Uus hoone kerkib Raja tänavale Tehnopolis ja Tallinna Tehnikaülikooli vahetusse naabrusesse, pidades asukohavahetusega silmas ka kasvavat koostööd mõlema asutusega kõrgekvaliteetse rakendusliku ITkõrghariduse andmisel. Hoone projekt on valminud AS Meistri Projektis, arhitekt on Eero Palm Palm-E Arhitektuuribüroost ja hoonet ehitab AS Facio Ehitus. IT Kolledži uus õppehoone valmib 2008. a alguseks ja selles on 3676,7 m² kasulikku pinda.

"Ootused uuele õppehoonele on väga suured ning, ehkki see asub linnulennult vaid 6,4 km kaugusel praegusest asukohast kesklinnas, kipub tulevane maja ilma otsese visuaalse kontaktita kaugeks jääma", kommenteeris uue õppehoone valmimist IT Kolledži rektor Kalle Tammemäe ja lisas, et "reaalajas pilt teeb tulevase õppehoone omasemaks ning aitab maja kerkides sellega paremini kokku kasvada".

IT Kolledž on Eesti Infotehnoloogia Sihtasutuse 2000. aastal loodud mittetulunduslik rakenduslik erakõrgkool, mis annab rakenduslikku kõrgharidust ITsüsteemide arendamise, administreerimise, infosüsteemide analüüsi ja tehnosuhtluse erialadel. 2006/2007. õppeaastal õpib IT Kolledži neljal õppekaval päevas, õhtuses ja kaugõppes kokku ligi 600 tudengit.

7. raamprogrammi võimaluste seminar

31. jaanuaril peeti TTÜ peahoones seminar Euroopa Liidu 7. raamprogrammi rakendamise võimalustest. Erinevustest, võrreldes varasemate raamprogrammidega, kõneles Maria Habicht Sihtasutusest Archimedes. Projektiideede hindamisest ja partnerite otsingust kõneles Rein Ruubel Tehnopolist. Programmi "Inimesed": Marie Curie tegevust ja teaduse potentsiaali käsitles Kristin Kraav Archimedesest.

TTÜ 2006. aasta parima õppejõu valimisest

Tulenevalt rektori 2.02.07 käskkirjaga nr 21 kinnitatud TTÜ aasta parima õppejõu statuudist kuulutas rektor välja TTÜ 2006. aasta parimate õppejõudude valimise.

Dekaanil/õppeasutuse direktoril tuleb esitada motiveeritud esildis teaduskonna/õppeasutuse parima õppejõu valimistulemuse kinnitamiseks TTÜ personali- osakonda 15. veebruariks 2007.

Virumaa Kolledži ja Eesti Energia koostöö

23. jaanuaril kirjutasid Eesti Energia juhatuse esimees Sandor Liive ja Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa Kolledži direktor Viktor Andrejev alla koostöölepele, mille kohaselt kannab Eesti Energia Virumaa Kolledži arengufondi üle 90 tuhande krooni, mis jagatakse stipendiumiteks. 2007. aasta sügisest käivitatakse Virumaa Kolledžis energeetikavaldkonna rakenduskõrghariduse nelja-aastane õppeprogramm, kus kahel viimasel aastal saavad tudengid spetsialiseeruda nii soojuseenergeetikale kui ka elektrivõrkudele. Eesti Energia stipendiumile saab kandideerida igalt kursusel kaks rakenduskõrgharidusõppe üliõpilast.

Valminud on Eesti TA&I strateegia "Teadmistepõhine Eesti 2007-2013"

Riigikogu tööplaani kohaselt on 7. veebruari 2007. a istungi päevakorras Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia "Teadmistepõhine Eesti 2007-2013" heakskiitmine" eelnõu teine ja viimane lugemine, ning suure töönaosusega saab sellega seadusandja heakskiidu dokument, mis koos selle juurde kuuluva rakendusplaani fikseerib ka meie ülikooli jaoks ühe keskse tegevusvaldkonna avaliku sektori toetusmeetmete raamistiku ja mahu aastani 2013.

TA&I strateegia käsitleb Eesti ees seisvaid väljakutseid TA&I korraldusele, ettevõtlusele ja majanduse konkurentsivõimele, avalikule sektorile ning TA&I poliitika kujundamisele. Strateegia on suunatud ühiskonna jätkusuutliku arengu toetamisele teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kaudu ning selle rakendamine peaks aitama kaasa Eesti pikaajalise arengustrateegia "Säästev Eesti 21" ning Lissaboni strateegia (majanduskasvu ja tööhõive strateegia) eesmärkide saavutamisele.

TA&I strateegia rakendamine peab tagama Eesti TA&I süsteemi koordineeritud arendamise ja võimekuse tõusu, arvestades "Riigi eelarvestrateegiaga 2007-2010", selles sisalduva "Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga aastateks 2007-2013" (RSKS) ja valdkondlike rakenduskavadega (OPd) aastateks 2007-2013. Ressursside planeerimisel on arvestatud valitseva majandusolukorra ja viimaste majanduskasvu prognoosidega. Rakendusplaanis kavandatu on planeeritud sisendiks riigi eelarvestrateegiasse (RES) erinevate ministereerimide valitsemisalade arengukavadega.

TA&I strateegia eesmärkideks on suurendada teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimelisust ja mahtu, soodustada uuendusmeelsust ettevõtluses sihiga globaalses majanduses uut väärtust luua ning kujundada Eestist innovatsioonisõbralik ühiskond. Nimetatud eesmärgid täide-

takse horisontaalsete (st üldiste laiapõhjaliste) ning vertikaalsete (st prioriteetsetele suundadele fokuseeritud) tegevustega.

Horisontaalsetesse tegevustesse kavandatakse riigi rahalisi ressursse suunata järgmistel põhimõtetel:

- rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise hea kvaliteediga teadus- ja arendustegevuse eelistamine;

- eelduste loomine TA&I süsteemi kasvuks ja tulemuslikkusele orienteerituseks, eelkõige jätkusuutliku teadlaste ja ettevõtjate kogukonna loomine ning atraktiivse keskkonna loomine teadus- ja arendustegevuseks ning tehnoloogiliseks uuendustegevuseks;
- potentsiaalselt suurt majanduslikku lisandväärtust loova TA&I tegevuse eelistamine.

Horisontaalse tegevuse näiteks võiks tuua doktorikoolid ja teised doktoriope edendamiseks seotud tegevused, teaduse tippkeskused, tehnoloogia arenduskeskused, T&A infrastruktuuri investeringud jne.

Vertikaalse tegevuse ehk prioriteetsete suundade toetamiseks käivitatakse rakendusplaanis riiklikud T&A programmid. Programmid on mõeldud Eesti TA&I strateegia võtmetehnoloogiate ning riigi sotsiaalmajandusliku ja kultuurilise arengu seisukohalt oluliste valdkondade edendamiseks ning vastava riigi valdkondliku poliitika kujundamiseks ja realiseerimiseks vajalike uuringute läbiviimiseks.

TA&I võtmetehnoloogiatena on strateegiadokumendis esile toodud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, biotehnoloogiad ning materjalitehnoloogia kui kaasaegse TA&I eeslinil olevad ja paljudel elualadel suurt lisandväärtust ja tootlikkuse kasvu pakkuvad tehnoloogiad. Sotsiaalmajanduslike probleemide lahendamiseks kavandatakse strateegia rakendusplaani kohaselt riiklikud programmid käivitada energeetika, riigikaitse ja julgeoleku, tervishoiu

ja hoolekande, elukeskkonna, infoühiskonna jt. valdkondades. Samuti kavandatakse riiklikke programme Eesti rahvuskultuuri, keele, ajaloo ja loodusega ning Eesti riiklusega seotud uuringute järjepidevuse tagamiseks ja edendamiseks.

Rakendusplaani kohaselt on riik seadnud eesmärgiks käivitada perioodil 2007-2010 orienteeruvalt viis-kuus kirjeldatud kontseptsioonile vastavat riiklikku programmi, võimalusega hilisema strateegiaperioodi jooksul veel programme avada. Keskmiselt planeeritakse programmi mahuks ligikaudu võrdsetes osades teadus- ja arendustegevuse kulusid 20-25 mln krooni aastas, innovatsiooni- ja ettevõtluse toetusmeetmeid 20-25 mln krooni aastas ning vastava eriala ülikooliharidust tagava tegevuse kulusid 20-25 mln krooni aastas. Sellele summale võivad lisanduda veel investeringud, mis kaetakse strateegia teiste tegevuste eelarvestest ning programmi partnerite (ettevõtted, ministriumid, muud riigiasutused jne.) panused. Programmi käivitamise perioodi pikkuseks on kuni kaks aastat ning programmi kestvuseks planeeritakse kuni kuus aastat.

Rakendusplaanis on üsna detailselt kirjeldatud ka riiklike T&A programmide algatamise ja toimimise mehhanisme ja see on kindlasti üks neist uutest TA&I strateegia tegevusvaldkondadest, kus TTÜ peab aktiivselt ja initsiatiivikalt osalema.

Tervikuna on uus TA&I strateegia koos rakendusplaani senikehtinust märksa konkreetsem, seatud plaanid ambitsioonikad ning on selge, et meie ülikoolil on täita oluline roll nende eesmärkide realiseerimisel.

Rein Vaikmäe
Teadusprorektor

18. jaanuaril kogunes alanud aastal esimest korda TTÜ professorite kogu. Neile esinenud teadusprorektor Rein Vaikmäe tutvustas Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiat "Teadmistepõhine Eesti 2007-2013".

Ülikool & Ühiskond

Põlevkivitehnoloogiad arenevad jõuliselt edasi

25. jaanuaril toimus Tallinna Tehnikaülikoolis põlevkivi valdkonna uuringute koordineerimise juhtkomitee avaistung põlevkivitehnoloogiate edasistest arengutest. Lisaks TTÜ teadlastele ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile osalesid istungil mitmed selle valdkonna suuretegevuse nagu Eesti Energia, Viru Keemia Grupp, Eesti Põlevkivi, Merko Kaevandused jt tippjuhid. Ettekannetega esinesid TTÜ arendusprorektor Andres Keevallik, teadusprorektor Rein Vaikmäe, tehnoloogia- ja innovatsioonikeskuse juhataja Indrek Jakobson jt.

Juhtkomitee otsustas asuda jõuliselt vajalikke tegevusliine kavandama. Leiti, et põhimõttelisi arengusuundi on kaks: tehnoloogia arenduskeskuse moodustamine ning samal ajal aktiivselt osaleda energeetikatehnoloogia riikliku programmi käivitamises. Ühtlasi alustatakse tehnoloogia arenduskeskuse ja tema partnerite ühise tegevusstrateegia väljatöötamist.

"Erakordselt positiivne on Eesti suuretegevõtjate huvi põlevkivi kui meie riigi unikaalse maavara efektiivse kasutamise ning meil veel säilinud teaduskompetentsi edasiarendamise osas. Edaspidi on kavas veelgi tihendada koostööd Tehnikaülikooli ja põlevkivivaldkonna ettevõtjatega tehnoloogiasirde ja innovatsiooni, rakendusuuringu ning teadus-arendustegevuse vallas. Ühiste teadusuuringute käivitamine on ülioluline, arvestades põlevkivi temaatika aktuaalsust tänases Eestis," lisas istungil sõnavõtuga esinenud TTÜ arendusprorektor Andres Keevallik.

Ürituse ühe eestvedaja, tehnoloogia- ja innovatsioonikeskuse juhataja Indrek Jakobsoni sõnul näitab komitee tegevus eelkõige TTÜ initsiatiivi põlevkiviteaduse ja hariduse edendamisel kogu Eestis.

Kultuurielu

Tehnikaülikool on Aasta Toetaja

Aasta Toetajaks kuulutas Eesti Kooriühing Tallinna Tehnikaülikooli.

TTÜ Kultuurikeskuses tegutseb kuus koori, puhkpilliorkester ja rahvatantsuansambel Kuljus, kes kõik on väga hea kunstisemega, mida tunnustavad saavutused rahvusvahelistel ja vabariiklikel konkurssidel.

Kooriühing märkis positiivselt ära TTÜ kooride akadeemilisele kontserttegevusele lisanduvaid üritusi, näiteks seda, et Tehnikaülikooli Akadeemiline Meeskoor võitis Eesti Muusikakarika, TTÜ Akadeemiline Naiskoor koos Emajõe laulukutega algatas Sündapäeva kepikõnni traditsiooni jne.

21. jaanuaril kuulutati Estonia kontserdisaalis Eesti Kooriühingu aastakontserdil välja koori- ja puhkpillimuusika aastapreemiad. Aasta dirigendiks valiti kolme kõrgtasemel kontsertkoori dirigent Raul Talmar, kes mõne nädala eest juhatas Tartus ja Tallinnas Händeli Messiaze ettekandeid. Raul Talmar on ka TTÜ Akadeemilise Naiskoori peadirigent. Praegu käivad viimased ettevalmistused koori 55. aastapäeva väärikaks tähistamiseks.

Küsitavaks osutus Aasta Teo valimisel möödunudsuvisel XV Balti riikide üliõpilaste laulu- ja tantsupeo Gaudeamus korraldamise hindamata jätmine.

Jubilar

Jakob Kübarsepp 60

9. veebruaril tähistab oma 60. sünnipäeva õppeproffessor professor Jakob Kübarsepp.

Ta sündis 1947. a Tallinnas, 1965 lõpetas Tallinna 2. Keskkooli (Tallinna Reaalkool) ning 1970 kiitusega Tallinna Polütehnilise Instituudi mehaanikateaduskonna peenmehaanika seadmete erialal.

Aastail 1970-1975 töötas Jakob Kübarsepp Eesti Teaduste Akadeemia Spetsiaalses Konstrueerimisbüroos, seejärel õppis kolm aastat aspirantuuris TPI metallide tehnoloogia kateedri juures ning kaitses 1979 Moskva Täppiskeemilise Tehnoloogia Instituudis kandidaadiväitekirja "Abrasiivkulumise tingimustes töötavate raudsulamitist sideainega titaankarbiidsete kõvasulamite uurimine".

Jakob Kübarsepp on töötanud teadurina TPI pulbermetallurgia tööstusharu laboratooriumis, hiljem dotsendina, professorina ja õpetooli juhatajana metallide tehnoloogia kateedris ning materjalitehnika instituudis. Aastatel 1994-2000 oli ta mehaanikateaduskonna dekaan ning alates 2000. aastast on õppeproffessor. Õpetamisega tegeleb Jakob Kübarsepp alates 1983. aastast, ja oma põhikursust – metallide tehnoloogiat ja sellega külgnevaid aineid –, loeb ta praegugi.

Jakob Kübarsepa teadustöö on seotud uute pulbermaterjalide loomise ja nende omaduste kompleksi kulumiskindluse ja tugevuse uurimisega alates 1975. aastast. Ta on sihtteema "Kulumiskindlad materjalid" juht. Pulbermaterjalide uurimisgrupi juhina, kelle käe all töötavad vanemteadurid, teadurid ja doktorandid, on jubilar enam kui 200 publikatsiooni autor või kaasautor, millest suur osa on ilmunud rahvusvahelistes eelretsenseeritavates ajakirjades. Tema juhendamisel on valminud kolm doktori- ja doktoritööd. Autorite grupi koosseisus on ta saanud Eesti riikliku preemia 1985 ja 2005.

Nii õppe- kui ka teadustöös on Jakob Kübarsepp paistnud silma põhjalikkuse ja loomuliku lähenemisviisiga. Üliõpilased tunnevad teda kui nõudlikku õppejõudu, töökaaslast kui väga sooja, osavõtlikku ja hea huumorimeelega kolleegi, sõbrad aga teavad teda ka kui kuldsete kätega töömeest, kes just kodumaja ja suvekodu juures oma oskusi rakendab. Vabal ajal on tema hobiks sport – ujumine, metsajooks, jõusaal.

Soovime Jakob Kübarsepa jõudu ja edu nii tema praeguses vastutusrikkas ametis kui ka teaduspõllul ning mis peamine – teravist ja õnne!

Kolleegid rektoraadist ja mehaanikateaduskonnast

Tudengielu

Inimese ja keskkonna vahelisi suhteid käsitlev tudengite teaduskonverents peetakse sel aastal Roosta puhkekülas. 23.–25. veebruarini kestva ürituse alapealkiri on "Keskkonna väärtus muutub ühiskonnas".

Kolme päeva jooksul on võimalus osa saada tudengite teadusartiklite ettekannetest, põnevatest grupitöödest, ekspertide ja visionääride diskussioonist teadmispõhise Eesti oleviku ja tuleviku teemal ning muidugi huvitavatest loengutest ja vestlusringidest.

Sügisel alanud tudengite teadusartiklite esitamisele laekunud töödest kantakse ette 8 parimat. Teemad varieeruvad keskkonnateadusest ühiskonnateaduse ja kultuurini, käsitlemata ei jää ka tehnikavaldkond. Konverentsil avalikustatakse parim laekunud artikkel, valitakse publiku lemmik ning jagatakse kätte autasud.

TalveAkadeemia 2007 projektijuhi Jaanus Halliku sõnul keskenduvad spetsialistide etteasted ja grupitööd sel aastal väärtushoiakute ning elu- ja looduskeskkonna vaheliste nähtuste ja vastuolude käsitlemisele. Puhtama ja rikkumata loodus- ja elukeskkonna vastu pole reeglina keegi, kuid vastuolud väärtushoiakute vahel tulevad sageli ilmsiks suhtumises kinnisvaraarendusse, keskkonnatundlikku tarbimisse, turismi, loo-

TalveAkadeemia kutsub tudengeid Läänemaale

duskaitse- ja puhkealade haldamisega ning paljudesse muudesse asjadesse. Oma käteosavust ja mõteteravust saab sel aastal proovile panna mitme olulise teemaga.

"TalveAkadeemia on just õige keskkond, et oma teaduslikke mõtteid ja muidu häid ideid laiemas ringis edasi arendada, nende kohta adekvaatset tagasidet saada ning võimalike jätkuprojektide jaoks koostööpartnereid leida," lisab projektijuht. Konverentsi korraldusmeeskond pakub omalt poolt tuge mõtete paremaks formuleerimiseks ja elluviimiseks.

Eelmisel aastal TalveAkadeemia osalenud Tallinna Tehnikaülikoolis õppiva Dmitri Gurkini sõnul sattus ta TalveAkadeemiasse tänu sõber Tõnule, kes teadis, et seal pidavat muuhulgas ka energeetika teemat käsitletama. "Miks mitte proovida," arutles Dmitri aasta tagasi endamis. Nüüd imestab noormees, kuidas saanukski ta sinna minemata jätta – üritus oli ainulaadne ja unustamatu. Samuti lisab Dmitri, et TalveAkadeemia on tõeline kuld just noorte jaoks, kes ennast ning ümbritsevat maailma alles avastavad.

"TalveAkadeemia ise ongi üks suur sündmus, mis jäänud meelde alati," vastab juba mitmeid aastaid üritusel osalenud

Veiko Karu küsimusele, milline tore sündmus seostub TalveAkadeemiaga. TTÜ-s töötav Veiko toob esile kolm põhjust, miks ta soovib ühel tudengil TalveAkadeemial osaleda: "Esiteks see on tudengite korraldatud ja puhas tudengivärk. Teiseks TalveAkadeemial saab tutvuda teiste ülikoolide uurimistemaatikaga keskkonna alal. Kolmandaks – grupitööd, kus saab ajusid liigutada enda valitud huvitava diskussiooni tekitaval teemal." Küsimusele, kas osaleksid veelkord TalveAkadeemial vastab Veiko: "Muidugi osalen! TalveAkadeemial saan taas kokku eelmisel aastatel osalenutega ning kohtun uute uudistajatega. Eriti meeldivad mulle sünergialised arutelud, mis on seotud meid ümbritseva keskkonnaga."

Uute teadmiste ja kogemuste ammutamise kõrvalt ei puudu konverentsilt ka lõõgastav kultuuriprogramm tantsu ja saunaga!

Täpsem info registreerumise ning konverentsi sisu ja päevakava kohta on kättesaadav veebiaadressilt www.talveakadeemia.ee. Konverentsile saab registreeruda internetis alates 5. veebruarist.

Karin Kiik

TalveAkadeemia 2007 pressiesindaja

Mõttevahetuseks

Kus me ikka õpime ja töötame, kas Tallinna Tehnikaülikoolis või Tallinna tehnikaülikoolis? Kas meil on Tartu Ülikool või on Tartu ülikool?

Eesti keele sõnavara ja õigekirja reeglid on aegade jooksul muutunud ja nii mõnelgi puhul on kirjutaja-rääkija vabadus küllaltki suur, ka momendil kehtivaid reegleid eirates. Oma aastatetaguste teadmistega eesti keele grammatikast ja õigekirjast ma tavaliselt ei püüagi olla ajakirjanike keelekasutuse kriitiseerija. Ent on olemas põhikirjaga ja vastavates registrites paika pandud asutuste nimetused.

Kommentaariks

Eesti Keele Instituudi teadur Tiina Leemets kirjutab ajakirjas "Õiguskeel" (nr. 1, 2006, lk. 40): "Asutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja ühenduste registreeritud täisnimetused kirjutatakse ametlikuse rõhutamisel (dokumentides, pitsatitel jm) läbiva suurtähga: Keskkonnaministeerium, Riigikohus, Tartu Ülikool, Kiiu Piimaühistu, Eesti Turismifirmade Liit, Eesti Keele Sihtasutus. Vabamas tekstis, näiteks ajalehes, võib tarvitada ka väikest algustähte: keskkonnaministeerium, riigikohus, Tartu ülikool, Kiiu piimaühistu, Eesti turismifirmade liit, eesti keele sihtasutus."

Nii et pole midagi kurta eesti keele saatuse pärast, veel vähem süüdistada keele allakäigust ajakirjandust. Ametlik luba ju olemas! "Vabama teksti" kirjaviis on meil üle võetud soome keelest,

Nomina sunt odiosa?

Tallinna Tehnikaülikooli põhikirja 1. peatüki §1 sätestab "Ülikooli täielik nimetus on Tallinna Tehnikaülikool, lühendatult TTÜ..." (edas ingliskeelne nimetus). Minu meelet oleks iga ajakirjaniku mitte üksnes auasi, vaid lausa kohustus kasutada asutuste õigeid nimetusi mitte ainult kõlaliselt vaid ka kirjalikult.

Tallinna Tehnikaülikooli muutumine Tallinna tehnikaülikooliks on meie ajakirjandusväljaannetes nii sage nähtus, et lausa sunnib sellele tähelepanu pöörama. Siinjuures võiks veel lisada näite sellest, kuidas Tallinna Tehnikaülikooli Geo-

loogia Instituudist on saanud Tallinna tehnikaülikooli geoloogiainstituut (Eesti Päevaleht 03.01.2007, Ulvar Käärti artiklis "Vetikad aitavad roõvpüüdjad tabada"). Ka viimatimainitud instituudi põhikirja üldsätete punkt 1.1 sätestab instituudi nimeks Tallinna Tehnikaülikooli Geoloogia Instituut.

Võib-olla on ülikoolilehe vahendusel võimalik harida ajakirjanikke, võib-olla peaks igale ülikooli külastavale ajakirjanikule andma visiitkaardi, kus on asutuse õige nimi.

Linda Hints

Tallinna Tehnikaülikooli Geoloogia Instituudist

Carl XVI Gustaf Kaarle Kustaa, California ikka Kalifornia (meil nüüd millegipärast California) jms. Johannes Paulus on inglise keeles John Paul – paavst isegi kasutas oma kõnedes seda nime enda kohta. Kellel peakski selle vastu midagi olema? Kunstlik on võõra häälduse või kirjalikult ülekandmine oma keelde, niikuinii altpärast seda hääldada ei suudeta, palju loomulikum on seetõttu nime kohandamine oma keelele vastavaks. Püüdke meie sugulaste pealinnas Helsingit hääldada soomlaste kombel. Ei tule välja ja olekski tobe!

Lõpetuseks samast ajakirjast tsiteerit Uno Liivakult. "Kas praegused arengusuunad tähendavad keele rikastumist, süsteemi korraldamist või on mõnel juhul tegu lagunemise ja taandarenguga, selles on küsimus."

Helgi Arumaa
Kommunikatsiooniosakond

Tudengielu

"Ökoinnovatsioon" ootab uuendusmeelseid tudengeid

Majanduskasv ja looduse säästmine võivad käia käsikäes. Kuidas seda korraldada, saab kevadsemestril kuulda TTÜ Säästva Arengu Klubi korraldatavas loengusarjas "Ökoinnovatsioon". Loengusarja tutvustab idee autor Aivar Hannolainen Säästva Arengu Klubi juht.

Miks sellise loengusarja korraldamise ette võtsite?

"Säästev areng" tähendab loodusvarude kasutamist sellisel viisil, et neid jätkuvalt tulevastele põlvkondadele. "Säästmine" on loodushoidlik käitumine ja areng peab ühiskonnas toimuma sellest hoolimata, või, mis veel parem – just tänu sellele. "Ökoinnovatsioon" räägibki sellest, mida teha, et arenda looduskeskkonda kahjustamata.

Kes peaksid ökoinnovatsiooni loenguid külastama?

TTÜs saab õppida alasid, mille mõju looduskeskkonnale on kõige suurem, näiteks energeetikat ja ehitust. Praegused nende alade tudengid on tulevased otsustajad. Väga suurt tähtsust on kogumas ka roheline keemia suund, samuti on otsustamisel vaja arvestada majanduskomponente. Seega – loengusarjale on oodatud tudengid kõigist teaduskondadest.

Kes "Ökoinnovatsiooni" üles astuvad ja millest nad räägivad?

Loengusarja alustab Valdur Lahtvee Säästva Eesti Instituudist, rääkides Eesti keskkonna olukorrast maailma kontekstis. Talle sekundeerib Mart Enn Koppel TTÜ tehnoloogia- ja innovatsioonikeskusest. Edasi läheme sügavuti, rääkides keskkonnaperspektiivset ehitust ning anname siin ka praktilist nõu.

Mis saab edasi?

Loengusari on osa laiema projektist, millega soovime tutvustada säästvat arengut kui valdkondadevahelise uurimistöe raamistikku. Säästva Arengu Klubi pakub kõigile tudengitele, kel looduskeskkonna säilitamise vastu huvi, abi oma kursusetöö, magistratöö või muu uurimistöe teema leidmisel, täpsustamisel ja juhendamisel. "Ökoinnovatsiooni" loengusarja lõpetab ökoloogilist mõtet kandvate ehituse, energeetika, majanduse ja keemia üliõpilastööde ümarlaud.

Lisainfo "Ökoinnovatsiooni" loengute kohta www.saklubi.ee.

Katrin Kull

31. jaanuaril loovutasid Põhja-Eesti Verekeskuse kutsel verd kümned Tehnikaülikooli üliõpilased

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht

Mente et Manu

Ilmub aastast 1949

19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-214)
Tel 620 3615, faks 620 3591
E-mail: ajaleht@ttu.ee
<http://www.ttu.ee/ajaleht>

Vastutav väljaandja Tiit Sinissaar
Tegevtoimetaja Mart Ummelas
Infotoimetaja Kersti Vähi
Keeletoimetaja Helgi Arumaa
Makett ja küljendus Liivi Pettai
Fotod TTÜ
Trükikoda SpinPress

REKTORITE NÕUKOGU

ARCHIMEDES
SIHTASUTUS

Haridus- ja Teadusministeerium

Eesmärgiga koolitada järelkasvu Eesti ülikoolide õppejõududele ning suurendada doktorikraadiga spetsialistide osakaalu avalikus ning erasektoris, kuulutatakse välja konkurss

RIIKLIKU KOOLITUSTELLIMUSE DOKTORIÖPPE KOHTADELE
VÄLISÜLIKOOLES

Konkurss on avatud kõigile, kes soovivad jätkata oma õpinguid doktoriope tasemel välisülikoolide juures ning soovivad edaspidi tööle asuda doktorikraadi nõudval ametikohal Eesti ülikoolis, avalikus sektoris või ettevõttes.

Taotluste esitamise tähtaeg: **1. MÄRTS 2007**

Eelistatud valdkonnad on:

- õpetajakoolitus ning kasvatusteadus
- loodus- ja täppisteadused ja tehnoloogia
- tervishoid (sh veterinaaria)

Täpsemad tingimused ning taotlusvorm on saadaval kodulehel www.archimedes.ee/amk/

Dokumendid saata aadressile:
Riiklik koolitustellimus välismaale
Sihtasutus Archimedes
Koidula 13a 10125, Tallinn

Kontakt ja lisainfo: Kristel Kivari, tel 6962 432 kristelkivari@archimedes.ee

ARCHIMEDES
SIHTASUTUS

Haridus- ja Teadusministeerium

Haridus- ja Teadusministeerium ning Sihtasutus Archimedes kuulutavad välja

KONKURSI TÄIENDAVATE DOKTORIÖPPE KOHTADE
RAHASTAMISEKS

Täiendavad õppekohad on mõeldud mitteresidentidest doktorantidele ning neid on võimalik taotleda järgmiste valdkondade struktuuriüksustel:

- loodus- ja täppisteadused,
- tehnoloogia
- tervishoid (sealhulgas veterinaaria).

Taotluste esitamise tähtaeg on
1. MÄRTS 2007

Nõutavad dokumendid:

- taotlus (vorm);
- juhendaja nõusolek mitte-residentist doktorandi juhendamiseks;
- doktorandile kavandatud uurimistöö teema, sh. uurimisprojekti nimetus ja eelarve, mille raames doktoritöö teostatakse ning doktorandi tööülesannete kirjeldus (kuni 1 lk).

Tingimused ning taotlusvorm: <http://www.archimedes.ee/amk/>
Lisainfo: Kristel Kivari, tel 6962 432, kristel.kivari@archimedes.ee

www.tehnoloogia.ttu.ee
nüüd loetav

Tallinna Tehnikaülikooli teadus- ja arendustegevusest andis senini hea ülevaate CD, mis oli väike ja taskukohane kingitus igale koostööpartnerile nii Eestis kui ka välismaal. Täna on tehnoloogia- ja innovatsioonikeskus mõelnud veelgi efektiivsema ülikooli teadus- ja arendustegevuse tutvustamise peale ning koostöös paljude teiste ülikooli töötajate, ettevõtjate ja tudengitega loonud ülikooli teadus- ja arendustöö tulemusi tutvustava kodulehekülje www.tehnoloogia.ttu.ee.

Tallinna Tehnikaülikool on alati lisaks õpetegevusele olnud huvitatud T&A tegevuse arendamisest, teinud ettevõtetega seotut laialdast koostööd ja osalenud erinevates koostöövõrgustikes. Koostöö ettevõtetega võimaldab ülikoolil lei-

da teadustöö tulemustele praktilisi rakendusi, aidates nii kaasa ülikooli arendustegevusele, ettevõtete tootlikkuse tõstmisele ja konkurentsieelise saavutamisele ning tagades Eesti majanduse jätkuva arengu.

Uus valminud koduleht võimaldab muuta Tallinna Tehnikaülikooli ja ettevõtete koostöö veelgi efektiivsemaks. TTÜ teadlastel on võimalik kodulehe vahendusel ettevõtjaid informeerida oma teaduskonnast, instituudi või labori pakutavatest teenustest. Samuti annab uus leht nii teadlastele kui ettevõtjatele ülevaate erinevatest koostöövõimalustest ning aitab leida vastuseid projektide ja intellektuaalomandiga seotud küsimustele, aga ka teistele tehnoloogiast teemadest. Koduleht annab ülevaate tehnoloogia- ja innovatsiooni-

keskuse tegevustest ning selle töötajatest. Mõeldud on sellele, et kõik väärtuslikud ideed rakendust leiaksid. Selleks on kodulehel eraldi andmebaas nimega Ideepank, kuhu saavad nii teadlased, ettevõtjad kui ka tudengid kirjutada oma erinevatest ideedest ja koostöösoovidest. Ideepangas on võimalik kõigil nendega tutvuda ja huvi korral idee sisestajaga ühendust võtta. Igast ideest võib saada alguse uus ja huvitav projekt, mille teostamiseks koostööpartnerid on leitud just Ideepanga vahendusel.

Lisaks pakub koduleht huvitavat lugemist edulugudes. Meelt on võimalik lahutada forumis suheldes ja uudiseid lugedes. Lähemalt on kõige eelneva ja muugi huvitava võimalik tutvuda uuel koduleheküljel www.tehnoloogia.ttu.ee.

24. jaanuaril oli koos SPINNO programmi juhtkomitee.

Ettekandega juhtkomitee istungil esines TTÜ Tehnoloogia- ja innovatsioonikeskuse juhataja Indrek Jakobson

Sport

Sport kui ülikooli ühtse
vaimu kujundaja

Kui traditsiooniline õppetöö ja teadustegevus tagavad ülikoolile mõtte ja intellektuaalse aluse, siis kahtlemata võiks just sport ja kehakultuur olla see, mis ülikoolirahvale annab ühtse vaimu, ühe pere tunde. Esindab ju sport antiikajast peale pürgimust kehalise ja vaimse alge ühtsusele, inimese terviklikust ning ausat võistlust ja sihikindlalt edutaotlust. Sellised mõtted sügenesid seekordsel kohtumisel Heino Lillega, juba rohkem kui viis aastat meie ülikooli spordielu eestvedajaks ja hingeaks olnud mehega, rääkides Tehnikaülikoolis õige mitmel tasemel kulgevast spordielust.

Eesti edukaimad õppejõud-
sportlased meil

Tänases lehenumbri räägime alustuseks meie õppejõudude ja teiste töötajate edukast esinemisest jaanuari algupoolel viimastel Eesti kõrgkoolide ja spordiklubide töötajate Rakvere võistlustel, Eesti Akadeemilise Spordiliidu 15. aastapäeva turniiril. Kolmandat aastat järjest võitis TTÜ nii meisterlikkuse kui massilisuse karikad. Spordikeskuse lektori ja treeneri Aino Voltri kokkuseatud ülevaatest saame teada, et tublilt esinesid seal kõik võistkonnad. Esikohale tuli meeste korvpalli esimene võistkond (Marius Sirgi, Janek Urva, Teet Parve, Rain Peerandi, Martin Vahimets, Priit Vene). Kuulsa KAPA liikmetest koosnenud teine võist-

kond sai kuueteistkümnemeeskonnas 10. koha, ehkki võisteldi endast poole noorematega.

Tasavägisel võrkpalliturniiril saadi kaheksa meeskonna seas auhinnaline 3. koht (koosseisus Harri Annuka, Jaan Arusoo, Allan Niidu, Henn Karits, Harry Rumm, Fjodor Sergejev). Mullused võitjad maletajad pidid seekord poole punktiga alla vanduma Tartu Ülikoolile, jäädes kuue võistkonna seas teiseks. Mängisid Enn Pirrus, Rein Vaher, Leonid Aunapuu ja Marje Tamm. Naised võrkpallurid said samuti auhinnalise 3. koha – osalesid Marit Laos, Merli Määr, Margit Vallikivi, Krista Ratas, Aime Piht ja Kristel Männik. Lauatennise individuaalturniiri võitis ülekaalukalt Leonid Aunapuu,

kolmandaks tuli Sergei Letunovitš. Vahendame siinkohal ka Aino Voltri tänu kõigile osalenutele, jõudu ja jaksu järgmiseks korra!

Harrastusspordil veel palju
arenguruumi

Ülikoolis on harrastusspordil head eeldused korraliku spordihoone ja algatusvõimeliste inimeste näol olemas, rääkimata pikkadest traditsioonidest, mida ilmekaimalt kehastab KAPA meeskond. Pidevalt kasutab spordihoonet 70-80 TTÜ töötajat, kuid ülikoolis töötab ühtekokku ligi paar tuhat inimest, nii et massilisuse osas on veel arenguruumi piisavalt. Kindlasti piirab mingil määral arengut ka mõne spordibaasi nagu ujula või staadioni abihoone puudumine, mis aga

peaksid lähiaastail linnakusse kerkima. Nagu Heino Lill rõhutab, on just koostöö linnakusse peamiseks eelduseks sporditegevuse igakülgele arengule ülikoolis. Ta mainib, et TTÜ on liitunud ENASiga – Euroopa akadeemilise spordi võrgustikuga – mis taotleb meie kontinendil samasuguste heade sportimisvõimaluste kujunemist ülikoolikampustes, nagu on loodud USA parima ülikoolilinnakuis.

Järgmises lehenumbri jätkame juttu Heino Lillega meie üliõpilasspordist ja kehakultuurist õppetöö osana.

Küsitles
Mart Ummelas